

ΡΩΜΑΙΑΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙ ΛΥΓΟΥΣΤΟΥ

(Συνέχεια.)

X. — Δόλοι ἐπιστολιμαῖοι.

Αἱ Ῥωμαῖαι ἐγίνωσκον ὅλα τὰ ἐργα-
λεῖα τὰ χρησιμεύοντα συνήθως ἡμῖν
εἰς τὸ γράφειν. Ἀκούσατε τὴν Ἀλφί-
νην παραπυνουμένην εἰς τὸν Περσέα ὅτε
εἴ μελάνη αὐτῆς οὔσα λίαν πυκνὴ πη-
γνυται εἰς τὸ ἄκρον τῆς γραφίδος, ὃ δὲ
χάρτης διαχωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ· τί θὰ
δυνήθῃ λοιπὸν νὰ πράξῃ μετὰ γραφί-
δος τοσούτῳ κακῆς ; »

Ἐσφράγιζον ὡσαύτως τὰς ἐπιστο-
λὰς διὰ λίθου ἐφ' οὗ καλλιτεχνικῶς
ἦσαν ἐγγεγλυμμένα τὰ ὀνόματα αὐτῶν,
ἥ καὶ διὰ λίθου παριστῶντος ἔμβλημά
τι, μὴ λησμονοῦσαι προσέτι νὰ ὑγρά-
νωσιν αὐτὸν ὅπως μὴ προσκολλᾶται εἰς
τὸν κηρόν. Τέλος ἱκανώταται ἦσαν περὶ
τοὺς καλουμένους «ἐπιστολιμαῖους δό-
λους.» Οὕτως, ἡ ἀκόλουθος, ἐπιφορτι-
σμένη νὰ φέρῃ τὴν ἐπιστολὴν τῆς κυ-
ρίας, θὰ τὴν κρύψῃ ὑπὸ τὸ ὑπόστερνον,
ἐν τῷ καθόρνῳ ἢ ὑπὸ τὸ πέλμα τῶν πο-
δῶν αὐτῆς. Ἐν ἀνάγκῃ μάλιστα θὰ
προσφέρῃ τὴν ἁμοπλάτην ἐν μοίρᾳ πι-
νακίδος, κατασταινομένη οὕτω ζῶσα
ἐπιστολή.»

Ἀλλὰ πῶς θὰ ἀποφύγωμεν ὅπως μὴ
ἡ μεμελανωμένη ὑπὸ τῆς γραφῆς ἐπι-
δερμὶς προδίδῃ τοὺς χαρακτῆρας ; Οὐ-
δὲν ἀπλούστερον. «Τὰ γράμματα γε-
γραμμένα διὰ γάλακτος ἀρτίως ἡμελγ-
μένου εὐκόλως θὰ ἀπατήσωσι τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς, εἴτα δὲ ὀλίγος ἄνθραξ κονιο-
ποιημένος θὰ ἀρκέσῃ ὅπως καταστή-
σῃ αὐτὰ ὁρατά.»

Ὁμολογῶ ὅτι τοῦ τρόπου τούτου τοῦ
γράφειν ἐπιστολὰς οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην
εἶχον ιδέαν. Ὁ Ὀβίδιος ὁμιλεῖ προσέτι
πολὺ πλεον περὶ διαφόρων συμπαθητι-
κῶν μελανῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ
«περὶ τινος ἐξαγομένης ἐκ πρασίνου λί-
νου ἥτις δὲν κατέλειπεν ἴχνη ἐπὶ τοῦ
χάρτου.» ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς ὑπῆρχον ἄπει-

ροι ἄλλαι, ἄλλως τε ἡ νεωτέρα χημεία
ἔχει καλλιτέρας.

Ὁ αὐτὸς ποιητὴς θέλει «ἵνα ἐνωρὶς
ἐθίζωνται πολλὰς γραφὰς μιμεῖσθαι,»
ὡσαύτως δὲ, ὅπως ἡ ἀλλαγὴ καταστῇ
ἐντελεστέρα, νὰ γράφωσιν εἰς θηλυκὸν
γένος ἀντὶ ἀρσενικοῦ.» Πρὸ πάντων
ὅμως θέλει «ἵνα κατ' ἀρχὰς ἐξαφανίζω-
σιν ἐπιμελέστατα τοὺς ἀρχαίους χαρα-
κτῆρας, ὅπως μὴ ἡ αὐτὴ πινακὶς φέρῃ
τὰ ἴχνη δύο διαφόρων χειρῶν.»

Τὸ ἀσφαλέστερον ὅμως, κατὰ τὴν
γνώμην του, εἶναι νὰ καταστρέφωνται
αἱ ἐπικίνδυνοι ἐπιστολαί. «Ὅποια δολι-
ότης, ἀναφωνεῖ, νὰ τηρῶνται τοιαῦτα
ἐνέχυρα, ἀποτελοῦντα ὄπλον ἐπίσης τρο-
μερὸν ὡς οἱ κεραυνοὶ τῆς Αἴτνης ! » Ναι,
ἀλλὰ τὸ μυζηριῶδες ὑπερόγραφον «Καύ-
σατε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην» τοσοῦτον
ὀλίγον ἐτηρήθη, ὥστε σχεδὸν ἰσοδυνα-
μεῖ πρὸς τὸ «Ἐπιμελέστατα διατηρή-
σατε αὐτήν.»

XI. — Κεφαλαγία.

Ὅτε Ῥωμαῖα τις ἤθελε νὰ κλείσῃ
τὴν θύραν αὐτῆς κατέφευγεν εἰς τεχνά-
σματά τινα δηλούμενα ἡμῖν ὑπὸ τοῦ
Ὀβιδίου. Οὕτω π. χ. «ψεύστρια ὑπη-
ρέτρια θὰ ἔλθῃ νὰ σῶς εἶπη μὲ ἦθος ἀρ-
κούντως ἀψευδές «ἡ Κυρία ἐξῆλθει.»
Διὰ τινος ὅμως ἀδιακρισίας ἠδύνασθε
νὰ μάθητε ὅτι οἰκουρεῖ, ὥστε μᾶλλον
πρέπον εἶναι νὰ προσποιῆται κεφαλαγ-
γίαν. «Ἄγωμεν ! ἀναφωνεῖ ὁ ποιητὴς
ἀγανακτῶν, προφασίζεσθε τάχιστα κε-
φαλαγίαν.» Προστίθῃσι δὲ «Δὲν θὰ
αἰσχυνθῇ αὕτη νὰ καλύψῃ τὴν λαμπράν
τῆς κόμην μὲ νυκτικὸν τι κάλυμμα.»

Οἱ κατακρίνοντες πάντοτε τὴν ἱατρι-
κὴν ὅτι οὐδύλως προώδευσε δύνανται νὰ
φέρωσι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης
τῶν τὸ παράδειγμα τῆς κεφαλαγίας·
διότι πραγματικῶς αὕτη, ὑπὸ τοὺς ὅρους
τούτους, εἶναι παρά ποτε ἀνίατος.

XII. — Πολίτις Ῥώμη.

Παύομαι πῦρὰ τὸ εἰς τὰς λεπτομε-

ρείας ταύτας συμφέρου, διὰ τῶν ὁποίων ἀναζῇ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, ὑπὸ τὴν μυχαιτάτην αὐτῆς φυσιογνωμίαν, κοινωνία περὶ ἧς ὁμιλοῦσι μὲν τοσοῦτον, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν ἐλάχιστα γινώσκουσιν. Ἀνάγκη ὅμως πᾶσα, ὡς καὶ ἀρχόμενοι εἶπομεν, νὰ περιορίσωμεν τὰς ἐκλογὰς ἡμῶν, εὕρισκόμενοι ἐπὶ ἐδάφους ὅπερ, ἔνεκα τῶν τερατῶδων ἀναμίξεών του, δεινῶς ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὴν «κόπρον τοῦ Ἐννίου»¹⁾. Ἄλλως τε κυρίως προϋθέμεθα νὰ θέσωμεν ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐποχὴ, ἡ τοσοῦτον γόνιμος εἰς παντοειδεῖς ἐφευρέσεις νομιζομένη, μόνον λίαν ἀκριβῇ ἀντιγραφὴν τῆς ἀρχαιότητος, ἐνταῦθα τοῦλάχιστον, ἐποίησεν. Ἡ σφάλλομαι ἢ ἡ ἀπόδειξις ἡμῶν ὑπῆρξε τελεία. Ποσάκις προσέτι δὲν ἐπειράθην νὰ διακόψω τὰς διηγήσεις ταύτας, ὅπως ἐφαρμόσω εἰς τὰς σημερινὰς κυρίας, τὰς τιμώσας διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν γραφομένων μου, τὴν ἐκ τοῦ Ὁρατίου δανεισθεῖσαν ἀποστροφὴν ταύτην: «Ἀλλάξατε τὰ ὀνόματα καὶ ἡ ἱστορία αὕτη εἶναι ἡ ὑμετέρα!» Ἐστὲ ὅμως βέβαιοι ὅτι αἱ πλείσται προκατήρξαντο ἤδη τῶν τοιούτων παραλληλισμῶν, καὶ τις μάλιστα ἴσως ἐξ αὐτῶν, ἀναγνωρίσασα ἑαυτὴν εἰς λεπτομερείας τινὰς, τιμῶν λίαν αὐτὴν δὲν λέγω εἰς ἀπάσας, ἀνέκραξε μεθ' ὁρμῆς φανερούσης ταπείνωσιν μᾶλλον ἢ ὑπερηφανίαν: «Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως εἶμαι πολίτις τῆς Ῥώμης.»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἐσπερινὴ συναναστροφὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ
τῆς Ῥωμαίας ἡμῶν.

Ἦδη εἶμεθα ἀρκούντως δεδιδαγμένοι
περὶ τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ τῶν τεχνα-

(1) Ἐννίος ἀρχαῖος ποιητὴς Λατίνος ἀποθανὼν κατὰ τὸ 169 π. Χ. Ὁ Βιργίλιος πολλὰ ἐδανείζετο ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, συνειθίζων νὰ λέγῃ ὅτι ἐλάμβανε μαργαρίτας ἐκ τοῦ κόπρου τοῦ Ἐννίου. Σ. Μ.

σμάτων τῆς ἡμετέρας Ῥωμαίας, δι' ἣν, ἅς τὸ εἶπω, αἰσθάνομαι τινα αἰδῶ, ἐπειδὴ μοὶ φαίνεται ὅτι ἐπιτηροῦντες οὕτω τὰς ἐλάχιστας πράξεις, τὰ ἐλάχιστα κινήματα τοῦ μυχαιτάτου αὐτῆς βίου, ἐκρίναμεν λίαν αὐστηρῶς, ὡς περιάπτοντες αὐτῇ ἀδυναμίας, ἴσως μάλιστα ἄτοπα, πρὶερχόμενα ἐκ τῶν ἔξεων τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, τῶν ὁποίων ὅμως εἶχε δυνηθῇ κατὰ μέγα μέρος νὰ ἀπαλλαγῇ. Διὸ, ὑπὸ πρόφασιν ἐπανορθώσεως, θέλω νὰ θεωρήσω αὐτὴν ἤδη ἐν ὅλοις τοῖς προτερήμασιν αὐτῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἐκλεκτῆς κοινωνίας τῆς Ῥώμης περιεστοιχισμένην. Τίς γινώσκει ἐὰν δὲν ἦναι σήμερον ἡ ἑορτὴ τῶν γενεθλίων της; Ἐν τούτοις τίποτε, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν θὰ κωλύσῃ ἡμᾶς νὰ τὸ ὑποθέσωμεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἦτο συνήθεια ἵνα ἡ ἑορτάζουσα ἐπωφελεῖτο τῆς περιστάσεως ὅπως δώσῃ ὃ τι σήμερον καλοῦμεν «ἐσπερινὴν συναναστροφὴν», λίαν θὰ ἐπεθυμοῖμεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐλάβομεν, ὡς καὶ τόσαι ἄλλαι, προσκλητήρια, διὰ τὸ ὁποῖον τοσοῦτῳ μᾶλλον προθυμότεροι θὰ ὦμεν ὅπως παρευρεθῶμεν, καθ' ὅσον θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς ἐξαίρετος εὐκαιρία νὰ συμπληρώσωμεν τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν περὶ τοῦ, ὁποῖαι ἦσαν αἱ Ῥωμαῖαι ἐπὶ Ἀνγούστου.

Ἀλλ' ἤδη εἶναι ἀργὰ, δι' ὃ μακροὶ τῶν ἀμαξῶν στοίχοι ἄρχονται νὰ λαμβάνωσι τὴν πρὸς τὸ μέγαρον αὐτῆς ἄγουσαν, συμφέρον δὲ ἔχοντες νὰ φθάσωμεν πρὸ αὐτῶν, ἅς ἀκολουθήσωμεν, ὅπως ἀποφύγωμεν τὸν ὄχλον, τὴν συμβουλήν τοῦ Ὀβιδίου. «Ἀντὶ, λέγει, νὰ παραδοθῇτε εἰς ἄμαξαν, πορεύθητε πεζῇ.»

I. — Τὸ μέγαρον αὐτῆς.

Τὸ μέγαρον ἐν ᾧ κατοικεῖ ἡ ἡρώϊς ἡμῶν κεῖται οὐ μακρὰν τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς πόλεως τμήματι, καὶ ἀναγνωρίζεται εὐκόλως ἐκ τῆς λαμπρᾶς φωταψίας τῆς προσόψεώς του. «Πρέπει νὰ πιστεύσῃ τις, λέγει ὁ Προπέρτιος, ὅτι ὁλόκληρος ἡ οἰκία καίεται.» Ἀναγνωρίζεται δ' ἐπίσης ἐκ τοῦ θορύ-

βου καὶ τῆς ζωηρότητος τῶν ἐκτεινομένων εἰς τὰς διαφόρους γειτνιαζούσας ὁδούς.»

Ἐκάτερα τὰ φύλλα τῆς θύρας εἰσὶν ἠνεωγμένα, ὅθεν ἀνωφελές εἶναι νὰ δο- νῇται τὸ κωδώνιον ὅπως εἰδοποιήσῃ τὸν θυρωρὸν νὰ «ἀνασύρῃ τὸ σχοινίον.» Ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ καὶ ταῖς βαθμίσιν εἰσὶ τε- θειμένοι φανοὶ¹⁾, οἷς παράκεινται ἴα, ἐξερεύγοντες εἰς τὸν ἀέρα πυριλαμπεῖς νεφέλας.»

Εἵμεθα ἤδη εἰς τὴν πάροδον, ὅπου οἱ μὲν ἄνδρες ἀποθέτουσι τὰς χλαῖνας αἰ δὲ γυναῖκες τὰς σισύρας αὐτῶν, λαμβά- νοντες ἐλεφαντίνους ψήφους ἐφ' ὧν εἰσι γεγραμμένοι ἀριθμοί. Εἴτα ὁ κῆρυξ ἀ- πευθύνας ὑμῖν τὴν ἐρώτησιν ταύτην, «Τίς εἶ» μὲ ἄλλας λέξεις «Τίνα θὰ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀναγγεῖλω;» καὶ δοθέν- τος τοῦ ὀνόματος, ἐπαναλαμβάνει αὐτὸ ὑψηλοφώνως, καὶ τότε διευθύνεσθε πρὸς τὸ μέρος τῆς οἰκοδοσποίτης. Αὕτη μὴ ἵσταμένη συνήθως ἐν τῷ πρώτῳ χωρί- σματι, ἀλλ' εἰς εἰδός τι ἰδιαιτέρου δω- ματίου ἀπωτέρω κειμένου, ἔνθα συν- αθροίζει κατὰ προτίμησιν τὰ οἰκεῖα αὐ- τῇ πρόσωπα, δὲν θὰ σὰς παρατηρήσῃ εἰσερχόμενον.

Ἐπωφεληθῶμεν λοιπὸν ἐκ τούτου ὅπως ἐξετάσωμεν ἐπιτροχάδην τὸ σύν- ολον τῆς ἐορτῆς. Θὰ δυνηθῶμεν δὲ το- σούτῳ μᾶλλον νὰ ἴδωμεν καὶ διευθύνω- μεν ἑμαντοὺς, καθ' ὅσον ξένοι ὄντες ἐν Ῥώμῃ, θὰ ἤμεθα ἡμεῖς αὐτοὶ ἡττον κα- ταφανεῖς.

II. — Ἀποφῆς τῆς ἐορτῆς.

Οὐδὲν θέλομεν εἶπει περὶ τοῦ πλού- του τῶν ἐπίπλων, τῆς πολυτελείας τῶν παραπετασμάτων, οὐδὲ περὶ τῶν ἀπει- ραρίθμων «λαμπάδων²⁾» τῶν διαχεου-

(1) Οἱ φανοὶ οὗτοι ἦσαν ἐκ κέρατος ἢ κύστεως. Ὁ Μαρτιάλης παρίστησιν ἐκ τῶν τελευταίων τινὰ λέγοντα «ἐπειδὴ δὲν εἶμαι ἐκ κέρατος εἶμαι τάχα σκοτεινότερος τῶν ἐκ τούτου; Ὁ διαβάτης ὑπο- πτεύει ὅτι ἀπλῆ κύστις εἶμαι;»

(2) Ἦσαν λαμπάδες μᾶλλον καὶ οὐχὶ λύχνοι, ὡς ὄντες τοῦ τελευταίου τούτου εἴδους τοῦ πρι-

σῶν τὰς δύναις τοῦ σκοτεινοῦ αὐτῶν φω- τός.» Δὲν θὰ ὁμιλήσωμεν πλείοτερον περὶ τῶν κρυσταλλίνων ἐκείνων πυρσῶν τῶν κρεμαμένων ἀπὸ τῆς ὀροφῆς οἷτι- νες, καίπερ πλήρεις μυκτῆρων ὄντες, ἕνα μόνον λυχνοῦχον ἀπαρτίζουσιν.»

Οὐχί, ἡ προσοχὴ ἡμῶν ἀπασα θὰ περιστραφῇ εἰς τὰ πρόσωπα. Καὶ δὴ, παρατηρήσωμεν ἐν πρώτοις κατὰ πόσον εἶναι πιστὴ ἡ ὑπὸ τοῦ Μαρτιάλης δια- γραφεῖσα εἰκὼν καλλωπιστοῦ τινος συγ- χρόνου· «κόμη στίλβουσα, ἀρώματα ἐν ἀμετρίᾳ, ἱμάτιον πορφυροῦν, ἥθος μαλ- θακὸν, στήθος προεξέχον, κνήμαι ἀπε- ψιλωμέναι.»

Τοιαῦτα ἀληθῶς εἰσι τὰ χαρακτηρι- στικὰ πάντων οὓς παρατηροῦμεν, ὡς πολὺ ὀλίγον, φαίνεται, ἀναμνιμνησκο- μένων τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ Ὀβιδίου «τοῦ νὰ ἐνουλίζωσι τὴν κόμην διὰ σι- δήρου, καὶ στιλβῶσι διὰ κισσήριδος τὸ δέρμα, ἀρκούμενοι εἰς τὸ νὰ ἀγαπῶσι τὴν καθαριότητα καὶ νὰ ἔχωσιν ὀνυχας καθαρῖους, φροντίζοντες ἀφ' ἑτέρου ἵνα τὴν κόμην καὶ τὸν πώγωνα κόπτῃ χεὶρ ἐπιδεξία, καὶ τὰ ἐνδύματα ὥσι κομψὰ καὶ ἀπηλλαγμένα κηλίδων. Τὰ λοιπὰ, λέγει αὐτοῖς, νὰ ἐγκαταλείπωσιν εἰς τὰς νεάνιδας καλλωπιστρίας.»

Αἱ καλλωπίστριαι νεάνιδες! «Ἀλλ' ὑπάρχει γυνή, παρατηρεῖ ὁ Ὀβίδιος, ὁποιασδήποτε ἡλικίας, ἥτις δὲν εἶναι μᾶλλον ἢ ἡττον;» Ὡς πρὸς ταύτας δὲ, ἃς παρατηροῦμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Ῥω- μαίας ἡμῶν, δυνάμεθα περὶ ἀπασῶν εἰ- πεῖν μετὰ τοῦ Τιβούλλου ὅτι «πολύτιμα ἀποστάγματα ἀρωματίζουν τὴν κόμην, ἄβροι δὲ στέφανοι ἀνθέων καλύπτουσιν τὰς κεφαλὰς καὶ ὤμους αὐτῶν.»

Σημειωτέον ὅμως ὅτι τῶν νεανίδων πρὸ πάντων «τὸ μέτωπον κοσμεῖται διὰ στέμματος ἐκ φυλλώματος καὶ ἀνθέων.» Ἄλλως τε ταῦτα τὰς καθιστῶσιν ἐξ- αίσιας, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἰσὶ τινες

τισμοῦ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς κοινοῖς μόνον ἄν- θρώποις. «Ἡ τύχη, λέγει ὁ Μαρτιάλης, σὰς ἐ- δωκε τὴν ταπεινὴν ταύτην χρῆσιν τοῦ λύχνου, ἵνα διευθύνῃ εἰς τὰ σκοτὴ τὰ ἐπισφαλῆ βήματά σου.»

ἀξιοσημειώτου καλλονῆς. Γινώσκω ὅμως καλῶς ὅτι ὁ Ὀβίδιος θέλει ἀνα ἀπιστῶμεν εἰς τὸ ἀπατηλὸν τῶν λαμπάδων φῶς, ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, δὲν ὑπάρχει γυνὴ ἄσχημος. Ὡς δ' ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, προστίθῃσι, κρίνομεν περὶ τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τῶν πορφυρῶν, οὕτως ἐν πλήρει ἡμέρᾳ πρέπει νὰ κρίνωμεν τὸ πρόσωπον καὶ τὰς λοιπὰς ἐξωτερικὰς χάριτας.» Ἄλλως δὲ «οὐδὲν ἀπατᾷ ὅσον ὁ καλλωπισμὸς, ἐπειδὴ ὁ χρυσὸς καὶ οἱ λίθοι τὰ πάντα καλύπτουσι, τὸ ἐλάχιστον δ' ὅπερ εὐρίσκεται εἰς τὴν νεάνίδα εἶναι αὐτή.»

Εὐχαρίστως συμφωνῶ περὶ πάντων τούτων, ἀλλ' ἐρωτῶ, εἶναι τάχα πρόπον εἰς τὸν Ὀβίδιον νὰ προσπαθῇ οὕτω νὰ ἐμπνεύσῃ ἡμῖν δυσπιστίαν ὁπόταν, κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν στιγμὴν ποιῇ πρὸς τοὺς «μαθητὰς αὐτοῦ» τὰς συστάσεις ταύτας:

«Ἰσχυροτάτη μὲν οὖσα, φέρε λίαν κολπώδη ὑφάσματα, παχυτάτη δὲ, ἔχε στηθόδεσμον περιστέλλοντα τὴν ὑπεραύξησιν τῆς περιφερείας· τὸ μὲν λευκὸν προσήκει εἰς τὰς μελάγχρους, τὸ δὲ μέλαν εἰς τὰς λευκάς, εἰ δ' καὶ τὴν Βρισηίδα ἐπεκάλλυνε τὸ μέλαν χρῶμα, ἐπειδὴ τοιοῦτο ἦτο τὸ χρῶμα τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς, ὅτε τὴν ἀφῆρπασαν.»

Ἴδου ἐσχάτη λεπτομέρεια διαφυγοῦσα τὸν Ὀμηρον, καὶ τῆς ὁποίας, ἐννοεῖται, ἄπασαν τὴν εὐθύνην ἐγκαταλείπω εἰς τὸν Ὀβίδιον. «Τέλος πάντων, ἐπαυλαμβάνει ὁ αὐτὸς ποιητὴς οὐτινος τὸ πνεῦμα εἶναι ἀνεξάντλητον, εἰς τυχὸν ἦσαι ὀλίγον τι βραχεῖα, ἀπόφευγε νὰ φαίνῃσαι ὀρθία οὐδὲ καθημένη ἔτι, ἀλλ' ἔσο ἀνακεκλιμένη ἐπὶ διέδρου, καὶ, ἐλκύσασα ὑπὸ τὰς πτέρνας τὴν ἐσθῆτα, κρύπτε τοὺς πόδας σου, ὅπως μὴ τυχὸν μετρήσωσιν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τὸ ἀνάστημά σου.»

Περιελθόντες δ' ἅπαξ εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ἐσθήτων, εἶναι εἰσέτι ὑποκείμενόν τι, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ παραδράμωμεν, ἐπειδὴ, καίπερ ἐλευταίου συμπεσόν, πολὺ πλεόν τῆς συνήθους σπουδαιότητος ἄξιον εἶναι.

Αἱ Ῥωμαῖαι ἐγίνωσκον ἄρα γε τὴν διάκρισιν τῶν καλουμένων φρακτῶν ἐσθήτων καὶ τῶν γυμνοτραχήλων; Τὸ ἐξῆς τοῦ Ὀβιδίου χωρίου μοὶ φαίνεται ὅτι οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν καταλείπει: «Πᾶσα, λέγει, ἔχουσα ὡραίαν ἐπίδερμίδα, πρέπει νὰ ἀφίγῃ τοὺς ὤμους γυμνοὺς· μὴ λησμονῆτε τοῦτο, ὦ σεῖς αἵτινες ἔχετε τὴν λευκότητα τῆς χιόνος!» Ἄλλως τε τὸ χωρίον τοῦτο εὐρίσκεται ἐπιβεβαιούμενον ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τούτου: «αὐταὶ αὐταὶ θὰ σᾶς προσφέρωσι τοὺς ὤμους ἵνα θεωρήσητε.»

Ὁ Ὀβίδιος, εἰπώμεν τοῦτο πρὸς ἔπαινον αὐτοῦ, δεικνύει ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἰδῶ τινα ἧς θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἐβλέπομεν αὐτὸν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀλίγον τι ἡττον φειδωλὸν, ἐπειδὴ προσθέτει «εἰσί τινα τὰ ὁποῖα ἢ εὐπρέπεια ἀπαιτεῖ νὰ κρύπτονται ὑπὸ περιστήθιον.» Δὲν θὰ ἡδυνάμεθα ἄρπάσαντες τὴν ἐξαίρετον ταύτην συμβουλὴν νὰ ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς «παραίνεσιν τινα διὰ τὰς ἡμετέρας ἀναγνωστρίας;»

Αἱ δὲ χειρίδες; Καὶ ἐτέρα ἐρώτησις ἦτις, ἐναντίον ὅλων τῶν σπουδαίων συζητήσεων εἰς ἃς ἔδωκε χώραν, μοὶ ἐφάνη δεδικασμένη, καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ χρῆσις τούτων ἦτο γνωστὴ ἐν Ῥώμῃ, μὴ ὑπαρχουσῶν μόνον ἐκείνων ἃς δυνάμεθα καλέσαι «χειρίδας τῆς ἐθιμοταξίας,» ὅθεν καὶ ἐφόρουν ταύτας οἱ βουλόμενοι. Οὕτω μεταξὺ τῶν γυναικῶν τῶν παρευρισκομένων, ὡς ἡμεῖς, ἐν τῇ συναναστροφῇ, αἱ μὲν φέρουσι χειρίδας ὀλοκλήρους, καὶ αὐταὶ εἰσὶν ἐκείναι ὧν ὀλίγον θὰ ἤξιζε νὰ φαίνεται τὸ δέρμα, αἱ δὲ ἀρκοῦνται εἰς ἡμισείας μόνον, αὐταὶ δὲ τοὺς δακτύλους μόνον ἔχουσι πραγματικῶς κανονικοὺς· τέλος ὑπάρχουσι καὶ τινες μὴ φέρουσαι οὔτε ἐκ τῶν μὲν οὔτε ἐκ τῶν δὲ, ὅτε ἐστὲ βέβαιον, ἡ χεὶρ αὐτῶν ὀλοκληρὸς εἶναι ἄψογος.

Ἄλλως τε ἔχουσαι καὶ μὴ χειρίδας «οὐδέποτε παραλείπουσι νὰ κρατῶσι τὸ χειρόμακτρον εἰς τὴν χεῖρα, ὅπως ἕκαστος δύνηται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς λεπτότητος τοῦ ὑφάσματος καὶ περὶ τῆς

κομψότητος τῶν κέντημάτων, ἢ ἄτι-
να βεβαιότατά εἰσι τῆς Σετάβης ¹⁾).

III. — Ἀμετρία μύρων.

Ὁ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ἡρωίδος ἡμῶν εἰσ-
πνεόμενος ἀὴρ εἶναι πεπληρωμένος ἢ
μᾶλλον μυρόβροχος ἐκ τῶν ὀξυτάτων
εὐωδιῶν. Εἰς ἕκαστον δωμάτιόν εἰσι
τοποθετημέναι πηγαὶ ὅθεν ἀναβλύζου-
σιν εὐώδη ὕδατα· εἰς ἕκαστον δωμάτιον
ὡσαύτως καλοῦσι θυμιατήρια, ἐνθα ἡ
Ἀνατολή «ἡ χώρα αὕτη τῶν ἀρωμά-
των» ὡς ὁ Στράβων καλεῖ αὐτήν, φαί-
νεται ἐγχύσασα ἅπαντα αὐτῆς τὰ προ-
ϊόντα. Καὶ αὐτὸ τὸ τεχνικὸν ἔτι φύλ-
λωμα ἐξ οὗ οἱ πλείστοι τῶν κεκλημέ-
νων ἐκόσμησαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,
ἀποπνέει τὴν ὀσμὴν τοῦ δένδρου ἢ τοῦ
ἄνθους ὅπερ παρίστα.

Οἱ ἄνδρες ἐξ ἴσου μὲ τὰς γυναῖκας
καταχρώμενοι τῶν μύρων, ἐξ ἴσου μα-
κρὰν ἐξέπεμπον τὴν ὀσμὴν τούτων, δι'
ὃ ὁ Μαρτιάλης λέγει εἰς τινα, «Ἀπο-
πνέεις τὸν βάλαμον, ἀποπνέεις τὸ κιν-
νάμωμον δι' ὅλων τῶν πόρων.» Εἶτα
προστίθῃσι· «Μοὶ εἶναι τι λίαν ὑπο-
πτου, ὦ Πόστουμε, τὸ ὅτι δηλαδὴ εὐω-
διάζεις πάντοτε, ὁ δὲ εὐωδιάζων πάν-
τοτε, δὲν εὐωδιάζει ἐκ φύσεως.»

Ὁ Μαρτιάλης δὲν δεικνύεται ἐπιει-
κέστερος πρὸς τὴν πτωχὴν Γελλίαν.
«Πανταχοῦ ὅπου ὑπάγεις, τῇ λέγει, θὰ
εἴπωσιν ὅτι ἡ ἀποθήκη τοῦ Κόσμου ²⁾
σὲ συνοδεύει· γινώσκεις πρὸς τούτοις
ἀναμφιβόλως ὅτι καὶ ὁ κύων μου θὰ
ἡδύνατο ἰὰ εὐωδιάζει ὡς σύ.» Τὸ
ἐπίγραμμα, ἄλλως τε, μοὶ φαίνεται
ἀρκούντως μέτριον.

Ἄλλ' ἀφήσωμεν τὴν σκοπιὰν ἡμῶν
ὅπως ἀναμιχθῶμεν εἰς τὴν ἐορτὴν, ἐπει-
δὴ πρὸ πολλῆς ὥρας ὁμιλοῦσι περὶ
ἡμῶν εἰς τὴν οἰκοδέσποιναν.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

(1) Πόλις τῆς Ταρρακωνησίας ἐπαρχίας τῆς
Ἰσπανίας ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Λύγουστον, περίφη-
μος τότε διὰ τὸ λίαν αὐτῆς καὶ τὴν λεπτότη-
τα τῶν ὑφασμάτων. Σ. Μ.

(2) Ὁ Κόσμος οὗτος ἦν ὁ περίφημος τῆς ἐπο-
χῆς ἐκείνης μυρεψός, ὡς ἐν προηγουμένῳ φυλ-
λαδίᾳ εἶδομεν. Σ. Μ.

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

An der Quelle sass der Knabe

(V. Schiller.)

Ἦς τὴν πηγὴν παρεκάθητο νέος
πλέκων στέφανον μ' ἄνθη ποικίλα,
καὶ τὸ ρέϋμ' ἀναρπάσαν τὰ ἄνθη
εἰς τὰ κύματ' αὐτοῦ ἀνεκύλα·
οὕτω ρέουν κ' ἐμοῦ αἱ ἡμέραι,
ὡς αὐτὴ ἡ πηγὴ, λέγ' ὁ νέος,
οὕτω φθίνει κ' ἐμοῦ ἡ νεότης·
ὡς μαραίνονται τ' ἄνθη ταχέως.

Μὴ ἐρώτ' ἀθυμία τοσαύτη
Ἦς τὴν ἀκμὴν τῆς ζωῆς μου τί θέλει·
πᾶν εὐφραίνεται τότε κ' ἐλπίζει,
ὅτε ἔαρ γλυκὺ ἀνατέλλει·
ἀλλ' οἱ πόσοι τῆς φύσεως φθόγγαι,
καθ' ὃν αὕτη ἐγείρεται χρόνον,
Ἦς τῆς ψυχῆς μου τὰ βάθη τὴν λύπην
τὴν βαρύναν ἐγείρουσι μόνον.

Καὶ τί πρὸς με πάνθ' ὅσα τὸ ἔαρ
τὸ καλὸν μοι προσφέρ' εἰς χαρὰν μου;
μία μόν' εἶν' ἐκείνη ποῦ θέλω,
κ' εἶναι ἐγγὺς μου καὶ πάντα μακρὰν μου!
Πλήρης πόθου τὰς χεῖρας ἐκτείνω
πρὸς τὸ φίλτατον φάσμα μου τοῦτο,
ἄχ! δὲν φθάνω αὐτὸ, καὶ ὁ πόθος
μ' ἀπομένει ἀπλήρωτος οὕτω.

Ἐλθέ κάτω, ὦραία μου χάρις,
ἄφες νῦν τὸ λαμπρὸν μέγαρόν σου,
ἄνθη ὅσα τὸ ἔαρ παράγει
θεὶ νὰ στρώσω ἐγὼ πρὸ ποδῶν σου.
Ἄκου· τ' ἄλσος ἤχητ' ἐξ ἄσμάτων
κ' ἡ πηγὴ κελαρύζ' ἀγνοιάτη·
διὰ δύο εὐτυχεῖς 'π' ἀγαπῶνται
καὶ καλύβη ἀρκεῖ μικροτάτη.

N. ΣΠΑΘΗΣ

